

Iskaja vsak dan
Tudi ob sedeljah in praznikih ob 5. uri, ob ponedeljkih ob 9. uri jutraj.
P. vsake številke se prodajajo po 3 novč. (6 stotink) a. vseh točakarnah v Trstu in okolici, Ljubljani, Gorici, Kranju, Mariboru, Celovcu, Idriji, St. Petru, Sežani, Nabržini, Novemestu itd.
Vse in naročbe sprejema uprava lista „Edinost“, s. Giorgio Galatti št. 18. — Uradne ure od 2 pop. do 8 zvečer. — Glasom 16 stotink na vrsto petič; poslanice, osmrtnice, javne zabvale in domači oglasi po pogodbi.
TELEFON št. 1157.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Naročnina znaša
za vse leto 24 kron, pol leta 12 kron, 3 mesece 6 kron. Na naročbe brez dopolne naročnine se uprava ne ozira. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankavna pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo. Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo list.

UREDNIŠTVO: Giorgio Galatti 18. (Narodni dom).
Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcij lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.
Poštno-hranilnični račun št. 841.652.

Rusko-japonska vojna.

(Brzojavne vesti.)

Prihodnje bojišče.

LONDON 6. »Reuterjev biro« poroča iz Tokija; Očito je, da postane trikot Tienling-Mukden-Fuzan kmalo bojišče razsežnih vojnih operacij. Rasom služi za svojo glavno bazo Tienling ter so zgradili severno od Mukdena in Tienlinga utrdbe. Reke pri Tienlingu ni možno prekoračiti. Fuzan so Rusi močno utrdili. Domneva se, da namerava general Kuropatkin ovirati maršala Ojamo, ako bi isti hotel s svojimi četami prekoračiti reko Hunho ter si ustvariti bojišče, ki ga Rusi sedaj utrjujejo.

Izjave generala Velička.

MOSKVA 6. General Veličko, graditelj ruskih utrdb v vztočni Aziji, ki je došel semkaj, je izjavil, da je general Kuropatkin zmožni z oziranjem na utrdbe pustiti v L'ao-jaugu le malo čet ter z večino armade napasti Kurokijs. Umaknenje v Mukden ni imelo nikakega vpliva na strategično pozicijo ruske armade. General Veličko ne veruje, da bi Japonci nameravali obiti rusko armado v smeri proti Tienlingu. Da Japonci sedaj ne napredujejo, se izvaja iz tega, ker so imeli pri L'ao-jaugu ogromne izgube, ki so znašale 30.000 mož. Rusi so imeli le 3000 mrtvih in 13.000 ranjenih.

Iz Mukdena.

PETROGRAD 6. Dopisnik »Biršev. Vjedomosti« je včeraj iz Mukdena brzojavil svojemu listu: Računajoč po dosedanjih obrambnih pripravah se zdi, da ne namerava Kuropatkin ostaviti Mukdena. Za vsa armada so zgradjene podzemne koče, ki so gorke in zlozape. Danoma prihajajo v Mukden japonski konjeniki, ki jih je zajel general Miščenko in ki izgledajo jako slabo.

Aleksejev v Mukdenu. — Čunguzke tolpe.

PARIZ 6. »Agence Havass« poroča iz Mukdena, da je došel tja namestnik Aleksejev, da se posvetuje z generalom Kuropatkinom.

Japonci organizirajo v Mongoliji in v obmejnih pokrajinah zapadno od Mukdena številne čunguzke tolpe, ki stoje pod japonskim vodstvom ter so namenjene, da razrušijo železniško progo ter branijo Rusom, da bi se ne mogli nabaviti živil v Mongoliji.

Poročilo generala Saharova.

PETROGRAD 6. (Uradno.) Brzojavka generala Saharova na glavni štab od 5. t. m. poroča: Dne 4. t. m. je sovražni oddelek

obstoječ iz približno štirih stotnj z enim švadronom potisnil naše patrolje pri Kunlinpu proti zapadu. Blizo železniške proge je dobila naša patrolja ojačenja. Oddelek našega konjeničstva se je pojavil od zapadne strani, se vrgel na zadnje straže prodirajočega sovražnika ter jih prisilil, da so se umaknile ob zgubah proti Tadusampu. Naš izveščitelj oddelek se je dne 4. t. m. približal severnim rudnikom pri Jantsju na štiri kilometre. Pred njim so zbrali štiri japonski eskadroni in tri stotnje. Naš konjeničski čete so se vratile okolo 6. ure zvečer na svoje pozicije. En kozak je bil ubit, en častnik in dva kozaka pa ranjena. Dva japonska dragonca sta bila vjeta.

PORT ARTUR.

Prošnja Japoncev za premirje odbita.

LONDON 6. Kakor poroča »Daily Telegraph« iz Čifa, kažejo tam kose nekega pisma s kitajskimi črkami in s podpisom generala Stejsala, v katerem se g'asi, da je bilo dne 25. septembra pred Port Arturjem vse mirno. Japonci so baje še enkrat prosili premirje, da pokopljejo mrtlice, toda njihova prošnja je bila odbita.

Glasom drugih poročil so Japonci dne 24. in 25. t. m. zopet poskusili naskočiti Visoki hrib, a bili so zopet odbiti. Tudi protinapad Rusov je bil baje z velikimi izgubami odbit.

Važnih dogodkov ni bilježiti. — Oskrbovanje trdnjave.

TOKIO 6. (Reuterjev biro.) Japonsko brodovje, ki blokira Port Artur, je zapolnilo neko džunko z živili, ki je hotela pluti v portartursko pristanišče. Po izjavah možta obstoja baje brodovje iz 80 džunk, ki hoče iz Tsingtaua prodreti japonsko blokado. Vzletemu, da blokadne ladije strogo pazijo, pride vendar mnogo džunk do ruskih črt. Na spodnjem delu polnocaka se nahaja mnogo pristajališč. Džanke izkrcajo svoje blago po n.č. Japonci sumijo, da utihotapljujejo džanke tudi streljivo. Dosedaj ni bilo pa najdeno v džunkah, ki so jih Japonci že nad sto preiskali, nobenega streliva.

Brzojavne vesti.

Deželni zbor dalmatinski.

ZADER 6. (Zasebno poročilo.) Deželni zbor je bil danes odprt. Takoj po rešenih otvoritvenih formalnostih je predlagal predsednik kluba narodne stranke, dr. Čingrija, naj deželni zbor ne zboruje, dokler je baron Handel namestnik. Ves deželni zbor je začel kričati: Doli z nedostojnim. Ta svečani protest proti Handelu je tem pomembnejši, ker so zložbo sedelovali tudi Srbi in Italijani.

ne odjenujem. Naš zid je naš plašč, naša obramba. V njem smo svoji. Pa si li kedaj žul, učeni mojster pisar, da bi moral lačen človek nositi v žepu svojega plašča polno kaso za družega, a da bi od tega dezarja ne smel nič potrošiti? Mi imamo pismo, ali imamo tudi pesti; per D-o, da vidimo, kdo je močnejši, škof Pavel, ali mi?!

— Tako je! je potrdil Jakob Kuzmič, zabodši kazalec v mizo; ako gredo na nas s šibo, šibajmo tudi mi, ker brez šibe ni pravice na svetu. To je moja beseda. Ko se enkrat pošteno izm'atimo, vedeo se bo tudi brez kralja, čegava pravica je močnejša. Kaj te mirne, sladke gosli, to je za baba, za otroke.

— J-z sem za to, da se toldemo. Ali črno, ali belo mora biti.

— Paz to, jim je zagrozil Tomo pi ar; ako položite nož na tehtnico pravice, mogel bi nas raniti na smrt. Povedal sem vam, kar vem in si perem roke. O! krvi ni nikoli blagoslova, a sloga in mir sta boljši zakon, nego-li pismo na kočji, pa naj ima tudi deset pečatov!

Že je hotel tudi gospodar reči besedo, ali v tem hipu je zabrnal glas zvona »Lo-trščaka«.

Pod silnim utisom tega protesta se je namestnik Handel izgubil iz dvorane.

ZADER 6. (Koresp. bir.) Na slovesni maši, ki je bila povodom otvorenja deželnega zbora, je bil navzoč le deželni glavar. V svojem nagovoru se je deželni glavar v toplih besedah spominjal pokojnega poslanca Šapuka ter je naštel predloge, ki jih deželni odbor predloži deželnemu zboru. — Takoj na to je, vzlic ugovarjanju deželnega glavarja, povzel besedo dr. Čingrija starejši, ter z močnim glasom v obeh deželnih jezikih prečital kratko izjavo, da so vsi poslanci osvedočeni, da je bila dežela po namestniku Handelu težko žaljena, valed česar se ne udeležo razprav v deželnem zboru, dokler ostane baron Handel namestnik.

V tem trenutku je namestnik zapustil s svojim spremstvom dvorano, dečim je dvorni svetnik Nardelli izročil predsedniku pismo, s katerim je deželni zbor z ozirom na ravno podano izjavo na cesarjev ukaz zaključev. Ko je prišel namestnik do vrat, so zadoneli po dvorani vibarni kliči: »Ven zanjim!«

Goriški deželni zbor.

GORICA 6. Dansnja seja je pričela z dolgo poslovno debato o predlogu poslanca dr. Tuma, češ, naj se dopusti takoj utemeljevanje samostojnih predlogov poslancev. Ta predlog je bil izročen konečno zakonskemu odseku. Na to je deželni zbor določil 5000 kron za vladao akcijo proti malariji ter je v tretjem čitanju sprejel zakonski načrt glede pobiranja deželne pristojbine na pivo.

Dr. Tuma je interpeliral vlado radi preziranja slovenskega prebivalstva in tržiščem in korminskem sodnem okraju; radi raznih nedostatkov pri davkarjih in slabega stanja državnih cest. Prihodnja seja v soboto.

Češki deželni zbor.

PRAGA 6. Danes je bil odprt deželni zbor. Namestnik je v svojem nagovoru izrazil zado, da zblizha beda, ki vlada v nekih krajih dežele obe stranki, Čehe in Nemce. Vlada upa, da se obe stranki pomirite iz ozira na gospodarsko stanje dežele. Vlada je sklicala deželni zbor, ker se nadeja, da se povrne k ustavnemu delovanju.

Nemci so predložili dva obstrukcijska predloga. Enega so umaknili, o drugem se je glasovalo po imenih.

Koncem saje so Mlado- in Staročehi podali izjavo, češ, da je vlada kriva na žalostnih razmerah, ki vladajo v deželi ter jej očitajo, da ne dovolji jezikovne jednakopravnosti in ne spoštuje jedinstva češkega kraljestva. Šle da zlorablja vlada v ponemša valne svrhe ter izkorišča gospodarsko krizo za oslabljenje češke opozicije. Sovržno vede-

— Kaj je to? je kričnil Toma in je, prebledivši, skočil na noge, saj še ni osma večerna ura!

— To ni osma ura, je vskliknil učitelj, ali ne čuješ, kako to hitro gre? Čin, čin, čin! To zveni v stran.

Dočim se je zdravnik stresel, je skočil domačin, da pogleda na ulico, kaj je. Od zunaj je bilo čuti silen krik. V kamrijo je prilomastil velik človek, velikega, mračnega obraza pod železno kapo, v dolgi modri halji s pasom. V rokah se mu je svetilo kopje. Bil je to griški orožnik Vučeta Markov.

— Mojster Toma! je zakričal orožnik, pridi, sodnik te kliče.

— Kaj je?

— V »Novi vasi med trajem« pri Savi so se desetinarji potolkli s kmeti in gonijo domačo živino z občinskega pašnika. Ljudje so prihiteli semkaj prosit pomoči. Tudi mrtvih glav je.

— Ha, vidiš mojster Toma, to ti je mir, se je nasmejaj šolnik. Šibe, šibe!

— Pojmo, Toma, je zakričal Gialimello. Sužba nas kliče.

Vsi so izleteli ven, a zadnji je bil trebušasti zdravnik, ki ni šel z drugimi v svet.

nje vlade ovira vsako zbliznanje. Podanci češkega naroda so bili vedno pripravi, da sodelujejo za mir, toda pravice kraljestva in češkega naroda so jim predragocene, da bi zamogli opustiti boj za pravni red. Poslanci so sklenili nadaljevati boj proti sedanjemu sistemu toliko časa, dokler vlada ne ugodi praviciam in potrebam kraljestva in njega prebivalstva. Na to je bila seja zaključena. Prihodnja seja v torek.

Nemci v južnozpadni Afriki.

BEROLIN 6. Neko danes dospelo poročilo generala Trotte iz Epate od 1. t. m. se glasi: Hereri so se dne 28. t. m. naglo umaknili iz Epate pred prodiranjem nemške kolone. Sovražnika smo preganjali dalje ter porazili po kratkem odporu zadnje straže sovražnikove. Vjetniki zatrjujejo, da je sovražnikov odpor zlomljen. Glavarji niso edini. En del ljudstva bi se udal, toda boji se, da bi ga Nemci za kazen ne postrelili.

Kralj Peter na potu v Žičo.

KRALJEVO 6. Včeraj popoldne je došel kralj Peter semkaj. Narod je kralju priredil velike ovacije. Mesto je v zastavah.

KRALJEVO 6. Kralj Peter se je danes zjutraj odpeljal v samostan Studenica, ki je najlepši in najstarejši srbski samostan, kjer je pokopan prvi kronani srbski kralj.

Skupščina zdravniških zbornic.

SOLNOGRAD 6. Danes je bila tukaj odprta deveta skupščina avstrijskih zdravniških zbornic. Deželni predsednik grof St. Julien je otvoril skupščino ter povdarjal izlasti važnost zdravniških zbornic. Na to sta skupščinarje pozdravila deželni glavar in župan solnograški.

Škofijske konference.

SOLNOGRAD 6. V knezoškofijski palači so pričele danes pod predsedstvom knezoškofa dr. Katschthalerja škofijske konference, ki bodo trajale tri dni. Teh konference se udeležo škofje iz Trenta, Brixena, Gradca, Celovca in Maribora ter posvečeni škof solnograški.

So-li državni temeljni zakoni pri nas še veljavni ali ne?!

Pred nami na mizi ležita dva razgleda slavnega c. kr. namestništva v Trstu. Jeden je datiran od 15. avgusta 1904. št. v. 23203, drugi od 22. avgusta 1904. št. v. 23733. Prvi se dostaje »uvažanja živine in mesa iz dežel ogrske krove v Primorje«, drugi »uvažanja prašičev iz Ogrske v Primorje«. Ob dejstvu, da si je »deževo ogrske krove« težko misliti popolaoma brez kuge med prašiči — istotako kakor brez paprike — ne bi bila ona dva

valnico, marveč se je hitro zaklenil v svoje stanovanje. Toda mali zvonček, ta oznanjevalec domače nesreče, je neprestano bil s stolpa mestne svetovalnice, ter je nizaanal, da se zopet preliva domača kri.

II.

Ža škofovanja Pavla Horvata, ko je Ludovik s pridevkom »veliki« vladal kraljevino, ni bilo ni zagrebško kapiteljsko mesto, ni škofovski dvor opasan s tistimi kameni timi zidovi in stolpi, ki so ga v poznjih stotletjih branili pred domačini in tujimi napadi. Ako si šel od mestnega zemljišča po »pisanem mostu« preko potoka Crkvenika na kapiteljsko stran, prikazovali so se ti najprej veliki vrti, raztežajoči se vse do bregov, a med njimi po kako leseno branišče, kaka lesena hišica kapiteljskega uslužbenca ali priseljenca. Dalje so bilip oesani kanoniški dvori iz močne hrastovine, med njimi gotska cerkev sv. Frančiška z lesenim meniškim samostanom, na drugi strani pa mračno telo grde stolne cerkve z dvema šiljastima zvonikoma na katerima je bilo videti še očitnih sledi tatarskega požara. —

(Pride še.)

PODLISTEK.

12

Prokletstvo.

Zgodovinski roman Avgusta Šenoa. — Nadaljeval in dovršil I. E. Tomič.

Prevel M. C. — Č.

I.

— Mir? je pomisljal Tomo z glavo. Bojim se, da je malo nade za to. Škof zagrebški, Pavel Horvat, je učen človek, moder, a vroča kri, ki hkratu vzkipeva, a zaupa popolnoma dvornemu županiku kapiteljskemu, Grgi Prišlinu, ki od nekdlj mrzi nas Gričane z vsa silo duše svoje. Dve leti škofuje Pavel, ali že v tem kratkem času nas je dovolj stisnil ta Ivančani. Kralj — pravijo — je milosten škofu, a naš ban Peter Sudar je stvar, on vidi in ne vidi, kakor da se ga vse to niti ne tiče. To, dragi ljudje, ne kaže na mir, ampak, ak le iskra prsne, zplispola plamen okolo nas in med nami. Pazite, zopet bomo morali mi plačevati, česar nismo zakrivali!

— Babe ste, je zakričal Cavagnoli jeznc, dobro, da poznam naše pravice. Kaj mir, mir mir! Diavolo! Pravica je pravica, jaz

razglašala e. k. namestništva v Trstu nič posebnega. In nam ne bi trebalo omenjati ju posebno še zato ne, ker si domnevamo po vsej pravici, da tistih legijonov madjarskih krajev nih imen itak nikdo ne čita. Zato je tudi stvar sama na sebi v praktičnem pogledu precej brez pomena. Ali vendar opažamo nekaj, kar nas sili, da se nekoliko pobavimo z rešenima razglasoma namestništva tržaškega. Ni to sicer nič novega, marveč je precej v praksi! Ravno zato pa se moramo oglašiti a principijelnega našega narodnega stališča, slovečnega na trdnem, solidnem fundametu: na naših državnih temeljnih zakonih.

Stvar, kakor je sicer malenkostna sama na sebi, narašča za nas principijelno do velike važnosti, ker nas stavlja pred delikata vprašanje, da-li e. k. gospoda na namestništvu v Trstu pripoznavajo državne temeljne zakone ali jih ne pripoznavajo?!

Člen 19. teh državnih temeljnih zakonov avstrijskih od 21. decembra 1867, drž. zak. 142, se glasi dobesedno:

»Vsi plemena države so enako pravna in vsako pleme ima nedotakljivo pravo do varovanja in negovanja lastne narodnosti in jezika. Enakopravnost vseh v deželi navdanih jezikov v šoli, uradu in javnem življenju je pripoznana od države. V deželah, v katerih biva več plemen, naj bodo javni učni zavodi tako urejeni, da vsako teh plemen, ne da bi bilo siljeno v učenje drugega deželne jezika, dobiva potrebna sredstva za izobraževanje v lastnem jeziku.«

Lep, pravičen in tako jasno stiliziran je ta člen državnih temeljnih zakonov, da je izključeno vsako krivo tolmačenje in da mu tudi najzvitija sofistika ne more podkati drugega pomena, nego ga v resnici ima.

Nasproti jasnemu določilu temeljnega zakona, da ni smeti nobenega avstrijskega državljana siliti v učenje drugega deželne jezika, stoji dejstva:

da sta omenjena dva razglašena priobčena v štirih jezikih: v nemškem (na prvem mestu), v italijanskem, slovenskem in hrvaškem jeziku;

da je tekst v teh poslednjih treh jezikih mnogo krajši, nego nemški;

da stoji na onih mestih, kjer je italijanski oziroma slovenski in hrvaški tekst skrajšan, opazka: Vedi testo tedesco, glej nemški stavek, gledaj tekst njemački!

Gospoda na e. k. namestništvu v Trstu nas torej stavlja pred alternativo: ali se morate zadovoljiti, tudi če ne umejete naših razlogov, in trpite eventualno veliko škodo, ali pa — se morate učiti nemški!!

O. k. gospoda so menda dolžni po položeni prisegi, da čuvajo zakone; se svojim postopanjem pa kažejo, da se ne menijo za to svojo dolžnost, kajti njihova praksa, kakor jo vidimo na omenjenih razglasih, je v diametralnem navskrižju z določilom o gori navedenem členu 19. državnih temeljnih zakonov! Oai nas silijo, da se moramo učiti nemški, ako jih hočemo umeti — njih, ki so poklicani čuvarji in naj bi bili izvrševalci ustavnih zakonov!

Ali stvar je še bolj kričeča, nego smo akcentuirali do sedaj. Člen XIX. državnih temeljnih zakonov pravi, da ni smeti siliti nikogar v učenje drugega deželne jezika. V našem slučaju pa zahtevajo e. k. gospoda od nas, naj se učimo jezika, ki niti deželni jezik ni!

Vprašujemo: je li so državni osnovni zakoni še v veljavi ali niso?! To vprašujemo s tem večim pravom, ker se res ne spominjamo, da bi bili ti zakoni razveljavljeni katerim-koli veljavnim načinom!!

Morda pa dade potrebna pojasnila pri ne Henlohe nam — in dosedanjam gospodom na namestništvu!

Rusko-japonska vojna.

Trst, 6. oktobra 1904.

Tudi danes si japonski listi — ob manjšnjem poročilu o važnejših dogodkih — ne morejo pomagati drugače, nego da naznačajo take velike dogodke v najbližnjem času. Nu nam se dozdeva, da ni le zadrega, ampak da je še neki drugi poseben namen, da japonski listi uverjajo svet, da stojimo neposredno pred senzacionalnimi dogodki, ker so Japonci zopet krepko začeli čezvzvo in skuša general Kurcki, da prde ruski armadi za hrbet in primore s tem v nje uni-

ženje. Kdor zasleduje dogodke v tej vojni, je gotovo opazil, da slikajo japonska in japonsofilka poročila položaj Japoncev v najbolj rožnati luči vsikdar tedaj, ko Japoncem — zmanjkaje denarja in iščjo posojila bodi že v domači zemlji ali pa na tujem. Tako je tudi ravno sedaj. Iz Tokija poročajo, da japonski vojni minister najme zopet posojilo 80 milijonov jenov. Potemtakem je seveda umevno, da mu treba zelo ugodnih poročil o položaju na bojišču.

Po dolžnosti kronistov beležimo tudi mi po poročilih v družih listih, da se bo prihodnja velika bitka bila severno od Makdena in Tienlinga, kjer da Kuropatkin močno utrja svojo pozicijo. Nu, general Veličko — kakor morejo čitatelji posneti iz dotične brzojavke — ne veruje, da bi Japonci res hoteli obiti rusko armado v smeri proti Tienlingu. Ia Veličko je večak. On je bil graditelj ruskih trdnjav v Vostočni Aziji. Konstatujemo tudi, da izjava rečenega ruskega generala potrja mnenje, ki smo je večkrat povdarjali, da si Japonci ne upajo več prav z čfenzivo, ker so jih ogromne izgube pri Liaojangu oplašile. Iz pred Port Arturja ni danes nobenih važnih vesti in zdi se, da je tam par dni sem položaj štacionaren, a to istotako valed velikih japonskih izgub.

Gibanje ruskih čet v severni Koreji.

Londonškemu »Daily Telegraphu« so dne 4. t. m. sporočili iz Seula, da je glasom neke tjakaj dolek vesti prišlo 600 Rusov v obližje Hamheunga. Dva tisoč Rusov s šestimi poljskimi topi se pričakuje v Pukšeng. Operacijaka baza Rusov v severni Koreji postane Jengčeng, kjer se nahaja 300 mož.

Ruski mandžurski armadi.

»Russkija Vjedomosti« pišejo: V časopisih se je mnogo govorilo, koliko mož da bo štela nova armada generala Gripenberga. Sedaj ima vrhni poveljnik Kuropatkin na dispozicijo generala Gripenberga devet armadnih zborov, in sicer pet armadnih zborov pehote, štiri armadne zbre konjenišva ter štiri samostojne brigade konjeništv.

PORT ARTUR.

Dne 1. oktobra je minolo 150 dni, odkar oblegajo Japonci Port Artur. List »Novoje Vremja« je tem povodom posvetil trdnjavi članek, v katerem se med drugim glasi: Port Artur se drži z neomajeno duševno močjo svojih braniteljev že 150 dni. Vsa vrsta obupnih naskokov je bila še vsakikrat do sedaj odbita. Vsakikrat, ko nam pridejo iz Čifu iz tretje roke o kakega neznanega Kitajca žalostna in nedoločena poročila, da so Japonci dosegli kak vseh pri Port Arturju, si rečemo sami pri sebi: Kaka škoda, da ni Port Artur zvezan z ostalo Rusijo. To ne radi tega, kakor da bi njega posadka potrebovala kakega navdušenja od zunaj. Junaški boj portarturskih braniteljev je že davno prehitel vse instrukcije, ki smo jim jih zamogli dati. Taka brzojavna črta bi bila nasprotno že radi tega velike važnosti, ker bi to Rusiji koristilo, in bi tako zamogli biti vedno v zvezi s portartursko posadko.

Iz deželnih zborov.

Za večeraj opoldne je bil sklican deželni zbor dalmatinski. Tega zasedanja je pričakovala z veliko napetostjo vsa pokrajina, a žajo tudi ves politični svet v državi. Ta vseobči interes je izišel iz sfere Handel-Biankini. Kakor znano je ta poslednji doznal o neki izjavi dalmatinskega namestnika, germanskega barona Handela, da v Dalmaciji ni častne besede! Kdo ne umeje, kako žaljiv je ta izrek, za vso deželo in za ves narod v njej, ki je sicer res siromšen, ali pošten nad vse. Posl. Biankini je gotovo dal vernega izraza vseobčemu ogorčenju s tem, da je pozval namestnika, naj odstopi z mesta, s katerega je izrekel one žaljive besede. Namestnik Handel pa z jedne strani ni ustregel temu pozivu, a z druge zopet ni bil toliko mož, da bi bil priznal: to in to sem rekel in odgovarjem za to! Marveč je začel pošiljati v razne nemške liste pojasnila, s katerimi se je hotel izvleči iz te neljube sfere in potajiti to svojo bezaslusano uradniško brezaktnost. — Posl. Biankini pa je nepremično vstrajal pri svoji obtožbi in je pozival namestnika, naj ga toži! Ali namestnik tudi tega ni storil, ampak je uvel preiskavo proti svojim lastnim uradnikom radi — netaktnosti.

Neizogibno je, da se bo deželni zbor takoj začetkoma bavil s to skrajno odijozno stvar. Od todi prihaja, da je ves svet z

veliko napetostjo pričakoval tega zasedanja. Do tega trenutka nimamo še nobene vesti o tej četoritveni stvari. — No, čitatelji dobe morda kako vest med brzojavnimi poročili.

Kardinal — sovražnik Slovanov.

O nečuvno odijoznem nastopu kardinala Koppa v deželnem zboru šlezijakem smo že izrekli mi ostro in zaslužno sodbo. V zadostženje nam je, da izreka tako sodbo tudi katoliško-narodni »Hlas« na Moravskem. V neki polemiki z »Lid. Novinami« pravi, da je bilo postopanje kardinala Koppa nekrščansko. Ali katoliška cerkev in škofje, da ne morejo nič zato, da je kardinal Kopp pozabil na vsako pravičnost in dolžno obzirnost do čeških in poljskih djecezanov in da se je postavil med najbeseje Slovanočree. Slučaj Koppov da dokazuje njegovo osebno pastoralno nesposobnost in da kakega nemškega nacionalca ne varuje pred brutalnostjo proti Slovanom nobena tonzura, noben purpur. Čia Koppov da zaslučuje tam strožjo obsodba, ker prhaja od ška fa in kardinala. Tako imenovana »viša cerkvena politika«, po kateri je treba — tako piše »Hlas« — tuliti z volkovi, ako so isti v večini, se je slabo izplačevala vsikdar dosedaj.

Tako moravski »Hlas«. Na adresu vseh onih, ki nam ne morejo odpustiti naše opozicije proti sedanjemu sistemu na tržaški in poreški škofiji, in ki nam toliko zamerjajo, ker svoje stališče nasproti temu sistemu opravičujemo s trditvijo, da ta sistem izhaja iz političnih posvetnih ozirov, konstatujemo, da izhaja iz izvajanj katoliškega »Hlasa«:

1. Da je tudi škofov, ki so zmožni nekrščanskih činov. 2. Da je tudi škofov, ki se ne morejo brzdati v svojem slavofobstvu. 3. Da je tudi škofov, ki so neprevidni na pastoralnem delovanju. 4. Da je tudi škofov, katerih niti njihovo visoko cerkveno dostojanstvo ne more braniti pred brutaliteto nasproti Slovanom. 5. Da je škofov, ki tirajo »cerkveno« politiko, ki je na škodo cerkvi.

Če tak notorično katoliški list tako piše, potem tudi nam ne treba, da bi se kesali radi svoje opozicije proti političnemu sistemu v škofijah tržaško-koperski in poreško-puljski.

Drobne politične vesti.

Jugoslovanska razstava v Belogradu. »Svobodna Rieč« piše, da si je kralj Peter minolo nedeljo že v tretjič ogledal jugoslovansko umetniško razstavo. Kralj je odločil za nakup slik 45.000 dinarov. Na oddelek vsake štiri narodnosti odpada okroglih 11.000 dinarov. Razstava bi se imela zaključiti že 8. t. m., a dela se na to, da bi ista ostala odprta še do 23. t. m.

Morilec ministra Pleveja. Iz Petrograda so sporočili »Berl. Zeitung«, da je preiskava proti morilecu ministra Pleveja, dijaku Sasonovu, spravila na dan razno gradivo o morilčevi osebi, ne pa o njegovih skrivnih, oziroma pomčcaških. Zli se torej, da je Sasonov izvršil zločin za svojo past. Sasonov je bil pred poldrugim letom radi dijaških nemirov v Moskvi pregnan v neko malo mestece blizu Tomska v Sibiriji. Od tam je pobegnil ter našel delo na železnici, kjer je opravljal razne posle.

Danska državna zbornica. Iz Kodanja javljajo, da je finančni minister predložil »folkethingu« (državnemu zboru) proračun za leto 1905/6, ki prične s 1. aprila 1905. Dohodki so proračunjeni na 79.6 milijonov, stroški na 79.5 milijonov danskih kron, ostaja torej prebitka 100.000 kron.

Domače vesti.

Tržaško šolsko vprašanje pred upravnim sodiščem. Danes bo razpravljalo upravno sodišče o našem slovenskem šolskem vprašanju. Nad 20 let borbe od ene in zatezanja od druge strani je trebalo torej, da je to za tržaško Slovanstvo prevažno kulturno vprašanje prišlo pred najvišji administrativni forum v državi. Kakor zastopnik slovenskih interesancev je odišel na Dunaj gospod odvetnik dr. Gregorin, ki se že mnogo let, bolj nego kedo drugi, nesebično in požrtvovalno zanima za to naše šolsko vprašanje. Ako upravno sodišče že danes preglaši razsodbo, doznajo čitatelji o njej gotovo že v jutrašnji številki.

Imenovanje v sodni stroki. C. kr. primorsko deželno nadsodišče je na lastno prošnjo premestilo Cirila Kumar, karcelijskega oficijala e. k. deželnega sodišča v Trstu v

Podgrad, in Angela Martelanc, ka celista e. k. okrajnega sodišča v Podgradu v Trst.

Odprt grob. D. r. a Frana Mandića in profesorja Matka Mandića je zadeli hud udarec. Umrla jim je po kratki bolezn ljubljena sestra Marija. Uglednima bratoma in vsej spoštovani rodbini izrekamo najgloblje sožalje.

Hvaležnost nemških srditežev. Kakor znano je prišlo na deželnozbornskih volitvah na Štajarskem — za novo kurijo — v mariborski skupini do ožje volitve med krščanskim socijalcem in nemškim radikalcem. Zmagal je poslednji z razmerno malo večino. A še do te večine je mogel priti le tako, da so socialni demokrati zdržema glasovali zao. Ta nastop socialnih demokratov je vzbudil vseobče začudenje. In je res težko umeti, kako je mogla socialno demokratična stranka glasovati za kandidata stranke, ki se ničevar ne boji boli, nego splošne volilne pravice, ki je med kardinalnimi zahtevami socialne demokracije?! No, pa pustimo to! Sledilo je veliko zmagoslavje v nemškem taboru, po vseh guezdih, kjer se še potika tisto umetno vzdrževano nemštvo na Štajarskem. Razloga seveda ni bilo nikakega za tako vpite po groznem porazu, ki so ga doživeli nemški radikali na dan glavnih volitev na vsej črti, in ko se imajo še na tistem jednem jednem mandatu, ki so ga pridobili na ožji volitvi zahvaliti socialni demokraciji. Ali s'avili so zmago! Tako tudi v Slovenski Bistrici. Tu je prišlo na slavo tudi nekaj socialnih demokratov, ki so menili, da imajo pravico do tega, ker so ravno oni odločili zmago. Tako daleč ne seza nemška hvaležnost. Ko je namreč eden socialnih demokratov hotel konstatirati notorično resnico, da se ima nemški kandidat tudi socialni demokraciji zahvaliti na zmagi, je tako prekipelo v germanskih sroih od ... hvaležnosti, da so človeka, ki je hotel konstatirati resnico, jednostavno — ven vrgli!

Da-li dotični socialni demokrati še pojdejo glasovat za nemško-nacionalne kandidate?!

Iz sovedenjskega županstva pri Rubijah na Goriškem. V izdanju »Edinosti« od 4. t. m. me je posebno zanimala notica pod zaglavjem »Zasluzna lekcija«. In ko sem prečital to notico, vskliknil sem: Prav je! — Postaje — načelnik v Rubijah Rutar je dobil kar je zaslužil v polni meri. Žalostna mu majka, ki se sramuje svoje lastne krvi! Ubogi Simon Rutar, blaga ti duša slovenska! Ne, premnogo si delal za prosveto svojega siromašnega naroda in nisi zaslužil, da ti je vnuč neprijatelj temu narodu!

In vendar je res! Da bi ne bilo! Niti govoriti ne mara s Slovincem. — Milo mi je pri sreč, ko se spominjam prejšnjega blagega načelnika Pavlošiča, pravičnega in značajnega moža. Sedaj pa kolika sprememba! In koliko ima naš rod še takih Rutarjev!

V istem dopisu v »Edinosti« je tudi rečeno, da v Rubijah vlada laški baron Bianchi. Jaz bi to popravil v toliko, da bi rekel da ne samo v Rubijah, ampak po vsem županstvu sovedenjskem vlada sedej baron Bianchi. Izvolili so ga namreč v zadnji čes županom! In kdo ga je posadil na to častno mesto. Liberalci in klerikali enoglasno! O slepota in — najvnost slovenska! Za kakega domačina-Slovenca ne bi se klerikali in liberalci združili nikdar. O, medsebojna strast slovenska! O glava, glava, o prmet, kje si?! Pa se lahko smeje ta naš baron! Slovenski sicer ne zna, ali vlada naš vendar. — Ali ne bo še kraj tsem žalostnim srednjeveškim razmeram? Da — srednjeveškim, dokler nam diktirajo zapovedi nemški in laški gofoni in bsrni! Da vidimo, da li bodo naši liberalci in klerikali zahtevali od barons-župana, naj odstrani laške in nemške napi-e!

Kako pa je pri nas z društvenim življenjem? Nikjer nič. Niti enega društva nimamo. Vse je mrtvo, da-si bi se dalo nasprviti marsikaj. In morda laglje, nego kje druge. V Rubijah in Sovodnjah bi bilo pecev za razpolago. Pa...! Ene hvali »Soča«, druge hvali »Gorice«. To je vzroka dovol, da se morejo skupaj. Jaz pa pravim: oboni bi peli lepo, ako bi le peli! Kako kraso pete je bilo ob smrti pok. vikarja!

Drugič morda še kaj, ako je drago ten u uredništvu (Prosimo. Ured.)

Kaj je radikalec? Na to vprašanje odgovarja koroški državni poslanec dr. Steinwunder v svojem beljaškem glasilu takole: Kdor stremi po nedosegljivem, ni radikalec, ampak norec; kdor svojim volilcem obljublja kaj nemožnega, ta ni radikalec, ampak se-

sprejema zavarovanje Slovenskega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko ne more biti v zavarovalnici. Zlasti je v d. zavarovanje na doživetje in smrt z zmanjšujočimi se vplačili.

Vsak član ima po preteku petih let pravico do dividende.

„SLAVIJA“
 vzajemna zavarovalna banka v Trstu.
 Rezervni fond 20.217.694,46 K izplačane odškodnine: 78.324.623,17 K
 Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovensko-narodno upravo.
 VSA POJASNILA DAJE:
 Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastni bančni hiši v Gospodskih ulicah 12.

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkrajnjem. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in obnovenjske namene.

Na prodaj je zemljišče prilično za uporabo za hišo v Škorklji na stari cesti. Natanjnejše pove uprava lista „Edinost“.

V najem se odda pri tleh prodajalnice, pripravna za vsako obrt. **Vodopivec** Via dell'Istria 640.

Kmet (kolon) se takoj sprejme! Plača 40 kron, prosto stanovanje, dve buči mleka na dan in drva. Mož in žena brez otrok. Naslov pove uprava „Edinosti“.

Težaka in mizarja sprejme takoj neka zaloga pohištva. Naslov pove uprava „Edinosti“.

Svoji k svojim!
 Podpisani priporoča svojo zalogo oglja, drva, premoga in drugo razno kurjavo ter petrolej. Pošiljanje na dom. **Josip Muha**, ulica Cavana (uhod ulica Cavazzeni št. 3).

Tomasoni Ulisse — Trst
 slikar-dekoratér.
 Sprejema dela na deželi. — Dekoracije sob s papirjem, slikanje sob in napisov v vsi slogih in na vse načine. Ponarejen les in marmor. Barvanje pohištva, podov itd. — Vse po zmernih cenah točno in hitro. — Delavnica: ul. Ugo Foscolo 21.

Drogerija
GUSTAV MARCO
 ulica Giulia št. 20.
 Droge, barve, pokostj, petrolej, čepiči, ščetke, mila, parfumi itd. itd.
 Zaloga šip in steklenin.

Anton Skerl
 mehanik
 Piazza de'le Legna 10. (hiša Caccia).
 Gramofoni, fonografi, plošče in cilindri za godbo v velikem izboru.
Internacionalna godba in petje
 Vse po cenah, da se ni bati konkurence.
Specijaliteta:
 Priprave za točenje piva.
 NB. V olajšanje nakupovanja se prodajo vsi predmeti tudi na mesečne obroke.

Trgovina z manufakturnim blagom
 Barriera vecchia 11. - **ANTON SANZIN** - Barriera vecchia 11.
 Zaloga perla, blaga od same volne za ženske obleke, velik dohod barhanta (fuštanj), veleur in pletenja; zaloga imbotiranih in flaneliranih pogrinjal, bele in barvane srajce za moške, majo, spodnje hlače in delavske hlače; bogat izbor ovratnikov, zapetnic in kravate. Moderen in drobnarije.
 Vse po cenah, da se ni bati konkurence.

Združeno avstrijsko parobrodno delničarsko društvo
 TRST. (Avstro-Amerikanska proga). TRST.
 Nova redna, hitra in direktna služba za blago in potnike mej Trstom in Novim Jorkom.
 Hitri in elegantni novi brzoparbod
GERTY
 6500 ton. odpluje dne 8. oktobra v Novi York.
 Potnina znaša III. razred K 180.—, II. razred K 250.—, I. razred K 300.—.
 Potreba in hrana (vsak dan svež kruh in meso) dobro vino, zdravniške službe. Parniki so električno razsvetljeni in ventilirani. Potniki III. razreda imajo popolno svobodo na krovu.
 Za pojasnila se je obrniti na društvo v Trstu, ulica Molin piccolo št. 2

Guerino Marcon, ul. Tivarnella 3.
 Priporoča svojo zalogo oglja in drv, ki je vedno preskrbljena z najboljšim kranjskim blagom. Prodaja na debelo in drobno.
 Pošiljanje na dom. Telefon št. 1664.

PRODAJALNICA JESTVIN
 — Ivan Gnot —
 TRST — ulica Giulia 33 — TRST
 Kava, sladkor, testenino, moka —
 — najboljših mlinov, okajeno meso. —
 — Vedno sveže blago. — — Konkurenčne cene. —

— Manufakturna trgovina —
Ambrosich & Modricky
 TRST - ul. Belvedere 32 - TRST
 Fuštanj za krila širok 90 cm po 36, 42 novč. Fuštanj veleur od 27 novč. dalje, bel, siv in rjast fuštanj. Kolen na bela in siva. Maje, šjali in rute. Odeja od volne ali bombaža. Pregrinjala preproge za mej posteljo. Kravate, srajce za moške in ženske. Krila, nogovice, čipke in Zamst, kakor tudi raznovrstne drobnarije.

M. U. Dr. Ant. Záhorský
 ulica Torre Bianca št. 8
 priporoča svojo pomoč na porodih, abortih in vseh ženskih boleznih.
 Ordinuje od 9-11 predp., 2-4 ure pop.
 Telefon št. 1384.

Električna
žepna svetilka
 vedno pripravljena za rabo. Mali pritisk s prstom in takoj se zažari. svetla električna tuč. Popolnoma nenevarno. Se lahko nosi v žepu ter se jo mnogo let rabi. Baterije, koje se obrabijo, se nadomeste z novimi. Cena komplet K 3. Z povečevalno lečo K 4. Rezervna baterija K 1.—
 Pošilja po povzetju.
L. KÖNIG, elektrotehnik
 Dunaj, VII. Westbahnstrasse št. 36/313.
 Razprodajalcem visok odbitek!

TOVARNA POHIŠTVA IGNAC KRON
 TRST, ULICA CASSA DI RISPARMIO 5
 MEBLOVANJE PO NAJMODERNEJŠIH ZAHTEVAH
 KATALOGI BREZPLAČNO. TELEFON ŠT. 216.

Lastnik: **Rehar Peter**
 in družina
 naroče od metra na debelo tudi sprejema poprave in za moske, ženske in otroke. PIEROTI v n. Ribovo Svecijem ti, da greš k Grem kupti per čevlje.
 Kam greš?

— Otvorila se je nova prodajalnica —
 modnih predmetov (angleške specijalitete) za gospode
Fran Lanfredini
 ul. Sv. Antona št. 2 (Palača Treves).

Po visokoj kr. zemaljskoj vladi proglašena ljekovitom vođom rudnicom
Apatovačka kiselica
 naravna a kaličko muriatična litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom izvr tno: **popud kristala čisto stolu piće**. — Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti p obavnih organa i grkljana proti uloz ma i reumi, kod želučalnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, samena, šećerne bolesti, zranth i nateklih jeta a, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadarkljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.
 Analizirše ju prof. dr E. Ludwig, e. k. dvorski savjetnik i kr. pr f. dr. S. Bošnjaković.
 Nagradjena na mnogim velikim strakovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.
 „UPRAVITELISTVO VRELA APATOVAČKE KISELICE“,
 ZAGREB, Illica br. 17.
 Dobiva se u svim liekarnama, trg. mirodija, restauracijama i gostionama. Glavni zastupstvo za Trst i Istru: **Johannes Klingenberg & Comp.** u Trstu ul. Giorgio Galatti št. 11.

Zaloga obuvala in čevljarski mojster
Josip Stantič
 Zalagatelj e. kr. redarstvene straže, e. kr. glavnega carinskega urada in skladišč. e. kr. priv. lov. orož. e. kr. finančne straže v Trstu, Kopru in Pulju.
TRST. - Ulica Rosario št. 2. - TRST
 priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnega obuvala za gospode, gospe in otroke.
 Prodaja najboljše **Fredin** voščilo (biks) —
 Cene nizke. Postrežba točna.

Zlatar
DRAGOTIN VEKJET
 (C. Vecchiet).
 TRST. — Corso št. 47. — TRST.
 Priporoča svojo prodajalnico zlatanine, srebrnine in žepnih ur. — Sprejema naroče, poprave srebrnih in zlatih predmetov ter poprave žepnih ur.
 Kupuje staro zlato in srebro. Cene zmerne.

„LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA“ v LJUBLJANI

Podružnica v Celovcu.
 Kupuje in prodaja vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obližaj, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.
 Promese izdaja k vsakemu šrebanju.

Polno vplačani akcijski kapital K 1.000.000
 Zamenjava in eskomptuje izrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.
 Vinkuluje in divinkuluje vojaške ženitninske kavcije.
 Eskompt in izkaseo vante

Daje predujme na vred. papirje.
 Zavaruje srečke proti kurzni izgubi

Denarne vloge vsprejema
 v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vloženi denar obrestuje od dne vloge do dne vzdiga.
 Promet s čeki in nakaznicami.